

we problemen doen ontstaan, onverwachte en onvoorziene factoren, taken, vroeger niet vermoed, onder welker gewicht de georganiseerde beweging bezweken is, om te eindigen NET HAAR HUIDIGE VERDWIJNING. Zich bewust te worden van deze taken, deze vraagstukken te beantwoorden, ziedaar het eerste doel op de weg van de reconstructie der revolutionaire proletarische beweging.

Over het algemeen kan men zeggen, dat het diepere verschil tussen de huidige situatie en die van 1848 aangegeven wordt door de verschijning van de bureaucratie als sociale laag, die dienen om de vervanging te verzekeren van de traditionele bourgeoisie in het tijdvak van de neergang van het kapitalisme. In het raam van het wereldsysteem van uitbuiting, terwijl toch de grondeigenschappen van het kapitalisme behouden blijven, zijn nieuwe vormen van economie en uitbuiting verschenen die formeel breken met het traditionele kapitalistische privaateigendom der productiemiddelen en die uiterlijk overeenkomst vertonen met enige van de doeleinden, die tot die tijd de arbeidersbeweging zich gesteld had (zoals het tot staats eigendom worden, of de nationalisatie, der productie en ruilmiddelen); de planmatigheid der economie; de internationale coördinatie der productie.

Terzelfder tijd en verbonden met deze nieuwe vormen van uitbuiting verscheen de bureaucratie. Een sociale formatie wier kiemen reeds vroeger bestonden, maar die zich nu voor het eerst kristalliseerde en zich deed gelden als heersende klasse in een reeks van landen, juist als uitdrukking van deze nieuwe economische vormen.

Parallel met de vervanging van de traditionele vormen van het eigendom en van de klassieke bourgeoisie door het staats eigendom en door de bureaucratie, houdt de heersende tegenstelling in de maatschappijen geleidelijk op, die er zijn tussen bezitters en niet-bezitters, om te worden vervangen door die welke bestaat tussen leiders en uitvoerders in het productieproces. Inderdaad rechtvaardigt de bureaucratie zichzelf, en vindt haar objectieve verklaring, in de mate waarin zij de als onontbeerlijk beschouwde rol speelt van "leider" der productieve werkzaamheden van de maatschappij en evenzo van alle andere.

Deze vervanging van de traditionele bourgeoisie door een nieuwe bureaucratie in een reeks van landen is temeer belangrijk waar de oorsprong van deze bureaucratie in DE MEESTE GEVALLEN de arbeidersbeweging zelf schijnt te zijn. (wordt vervolgd)

o-o-o-o-o-o-o-o-o

"SPARTACUS" OP DE VESUVIUS" !!!

Verantwoording van ingekomen gelden over de maand September 1949.

Door de Amsterdamse Agent, afgedragen:

a. Vaste bijdragen J.B. f.0.50, P.S. f.0.50, W.v.d.W. f.1.--, W.S. f.4.--, B.R. f.1.--, Lezers Barentszbuurt: f.3.08, S.H. f.1.--, J.V. f.1.--, N.A. f.2.50, B.N. f.2.50, H.L. f.10.--, allen te A. Totaal f.27.08.

b. Losse bijdragen W.W. f.0.50, L.v.d.J. f.1.50, P.J.S. f.0.50, Lezers Spaarndammerbuurt f.15.-- allen te A.

Over de Uig. "De Vlam" werd geboekt: L.R. te A. f.1.--, E.B. te B. f.1.--, J.N. te A. f.1.-- A.J.R. te A. f.2.--, kleinere bedragen tezamen f.1.05.

Totaal f. 6.05.
Totaal generaal f.50.63.

OPENBARE BIJeenKOMST !!!

OP DINSDAG 27 DECEMBER IN HET GEBOUW

"DE AREND", Planciusstraat hoek Breeuwerstraat. Des avonds om 8 uur precies!

ONDERWERP: DE POSITIE VAN HET KAPITALISME

EN DE STRIJD VAN DE ARBEIDERSKLASSE N U

Neemt vrienden en bekenden mee !!!

Toegang vrij!

GEEFT DIT BLAD NA LEZING DOOR AAN EEN ANDER !!!

Denkt om ons fonds "Spartacus op de Vesuvius" !!!

kan en zal daaraan zoveel mogelijk tegemoet worden gekomen door rekening te houden met voorkomende verschillen, zoals kindertal, gehuwd zijn of niet, enz. Doch de stap is dan gezet op de weg van erkenning, dat voor de behoeften geproduceerd wordt.

Is onder toepassing van dit beginsel de arbeid zelve, van een dwang waaraan men zich nede onderwerpt, tot een eerste vreugdevolle behoefte geworden, dan vervallen ook deze

staan er vóór en denken over wat komen gaat. Ik herinner mij plotseling een afbeelding van een beeldhouwwerk van Rodin, de Franse beeldhouwer. Een arbeider, zittende op een rotsblok. Steunpunt is dus de aarde. Zijn grote hand steunt het hoofd, dat in diep nadenken wegstaart. Het beeld is "De Denker" genoemd. Alle in deze mens verenigde energie, een energie die alles voortbrengt, stijgt langs de zware armen, langs de brede rug, omhoog, naar het hoofd, dat denken moet. Daadkracht en denkkraft, dat is het waaraan onze klasse, waaraan de mensheid zo een grote behoefte heeft.

Ms. de Vlam van Sociale Geschiedenis Klasse f. 264

SPARTACUS

ORGaan VAN DE COMMUNISTENBOND "SPARTACUS"

Proletariërs aller landen, Verenigt U!

REDACTEUR
R. HULSMAN

ADMINISTRATIE:
Uitg. "DE VLAM"

Adres: Red. & Adm. Postbus 7046 Amsterdam Zuid 2 - Postgiro t.n.v. "De Vlam", 168797

verschijnt 1 X per 14 dagen

31 Dec. 1949

prijs 12 cent

9e Jrg. no. 40

"DE DENKER"

van A. Rodin.

OUDE & NIEUW!

Wat een afgezaagd gezegde! "Hoe en waar vieren we oud en nieuw?" is zo het onderwerp voor Jan en alleman in deze dagen. En hoewel ook velen met een revolutionair inzicht zich keren tegen allerlei tradities, vaak houden zij toch vast aan deze traditie van tientalen eeuwen, waarvan de oorsprong toch wel heel, heel sterk invloed moet hebben uitgeoefend op die natuurvolkeren waarvan wij afstammen. De oorsprong, van heel die winterfeestviering van kerstdagen tot Nieuwjaar, is natuurlijk gelegen in het keerpunt, dat omstreeks die tijd wordt bereikt in het korten der dagen, dat omgezet wordt in een geleidelijk lengen van de dagen. Het voert ons te ver hierover een verhandeling op te zetten. Het feit echter, dat zich dit periodiek herhaalt, eeuw in, eeuw uit, en dat daarmee gepaard gaat, dat de middaghoogte van de zon geleidelijk lager, respectievelijk hoger, gaat worden al naar we ons bevinden vóór, of na deze dagen, is afhankelijk van de omloop van de aarde rond de zon, mede in verband met de helling van de evenaar van de aarde.

Maar natuurlijk was het niet dit inzicht, dat de natuurvolken tot de viering bracht. Er was niet een inzicht omtrent stand en positie van de aarde tot de zon. Er was slechts het eeuwige constateren, dat telkens weer in de natuur dat verheugende feit zich herhaalde, dat de koude, donkere nachten gingen korten en de koesterende zon elke dag, stukje voor stukje, veld won, langer de aarde bestraalde en ontdooide en dat na enige tijd de natuur tot nieuwe opleving kwam en ook het eenvoudige harde lot der natuurvolken iets dragelijker ging maken. En de wisseling van, wat men is gaan noemen, de jaargetijden, of ook

we problemen doen ontstaan, onverwachte en onvoorziene factoren, taken, vroeger niet vermoed, onder welker gewicht de georganiseerde beweging bezweken is, om te eindigen NET HAAR HUIDIGE VERDWIJNING. Zich bewust te worden van deze taken, deze vraagstukken te beantwoorden, ziedaar het eerste doel op de weg van de reconstructie der revolutionaire proletarische beweging.

-o-

wel de zonnewarding, kon niet anders dan hoop en vreugde wekken, ook al wist men, dat de extra moeilijke dagen nog niet ten volle voorbij waren. Het oude ging verdwijnen en het nieuwe zou baan breken.

Al spreekt dit alles minder sterk voor de gecultiveerde mens, voor de stadsmens nog minder dan voor de plattelander, die toch altijd zoveel dichter bij de natuur staat, al is het vaak alleen maar om de aard van zijn bestaan, toch blijft voor elkeen deze wisseling der jaargetijden een gebeurtenis, die invloed heeft op zijn leven. En om nu eens erg prozaïsch te zijn, ook de proletarische huismoeder in de stad laat toch wel even tot zich doordringen, dat er straks langzamerhand minder zorgen vereist zullen worden voor licht en verwarming, kunstlicht en kunstverwarming wel te verstaan. De regering is nog prozaïscher. Juist deze dagen komt zij met de mededeling, dat de prijs van de huisbrand met niet minder dan 17% zal worden verhoogd.

Maar laat dit ditmaal niet het onderwerp zijn waarop wij doorgaan.

Deze traditie heeft dus een zo eeuwenlange reële zin, zelfs ook voor deze tijd nog, dat vrijwel niemand er zich aan kan onttrekken.

Het is heel begrijpelijk, dat zich in de loop van de eeuwen, naast de directe viering van de jaarwisseling, ook een meer symbolische viering heeft ontwikkeld. De vraag kwam naar voren: "Wat bracht het oude en wat zal het nieuwe jaar gaan worden?" En vervolgens: "Wat deden we en wat gaan we doen?"

De strijd om het bestaan is voor de moderne mens buitengewoon ingewikkeld geworden. De technische ontwikkeling heeft de mens veel onafhankelijker gemaakt van de natuurkrachten. Hij heeft aan kracht gewonnen en vaak beheerst hij de omstandigheden waaronder die natuurkrachten zich aan hem opdringen zo ver, dat hij zich daarvan ogenschijnlijk onafhankelijk gaat gevoelen. Maar het leven van de mens heeft daardoor ook nieuwe kanten gekregen, die toch weer een zekere afhankelijkheid oproepen. Het leven is steeds verder vermaatschappelijkt en de enkele mens ervaart dit als afhankelijkheid. Hij is deel van een groot maatschappelijk geheel, dat de hele aarde gaat omvatten. De technische ontwikkeling is zover voortgeschreden, dat de natuurkrachten in remmen zijn gevat. De bittere koude en de schaarste aan levensbenodigdheden, kan thans worden goedge maakt door de bijzondere technische mogelijkheden, die zich de mens verworven heeft.

Maar nog altijd heeft dit zijn volle waarde voor de mensheid niet opgeleverd, omdat die ontwikkeling der techniek, gepaard ging met een ontwikkeling van het maatschappelijke leven in klassen. Klassen die NIETS bezitten en alle rijkdom en welvaartsmogelijkheden voortbrengen én klassen die ALLES bezitten en alle echte WELVAART aan zich trekken. Klassen van uitbuiten en klassen van uitbuiters.

Voor de werkende klassen ligt het ergerlijke van afhankelijk te zijn niet in het feit, dat er een maatschappelijke productie is, dat de mens slechts een deel is van het gehele maatschappelijke raderwerk. Neen, dit is onvermijdelijk in de verhoudingen van nu. Deze afhankelijkheid is tegelijkertijd de bron van de gemeenschappelijke kracht en mogelijkheden.

Het ergerlijke echter is daarin gelegen, dat zij die dit gehele economische raderwerk doen lopen, dat zij die al de maatschappelijke mogelijkheden dag in dag uit verwerklijken door hun arbeid, over dit technische en organisatorische apparaat in feite niets hebben te zeggen en daardoor ook niet over de rijke vruchten van hun arbeid,

DIT BEELD is voor ons de OUDE wereld, de wereld waarin wij nog leven. Maar ook bij ons leeft het NIEUWE, de wil naar het nieuwe, de wil naar een nieuwe samenleving!!

Snijdend scherp pijnigt ons allen dagelijks het oude. Het oude voorbije jaar was voor ons allen, uitbuiten over de gehele wereld, maar ook in het bijzonder voor de arbeiders in Europa, of laten wij ons bepalen tot Nederland, een uitermate somber jaar. Zwarte lasten worden ons steeds meer opgelegd. De oorlogsdreigingen nemen toe. Arbeidersorganisaties uit het verleden bewijzen niet alleen hun onbruikbaarheid voor de strijd tegen dit alles, maar zij zijn geleidelijk overgegaan tot instrumenten der uitbuiters tot het beheersen van onze klasse. Zij bevorderen de afhankelijkheid onzer klasse.

Het nieuwe jaar ligt voor ons. EENS zal het OOK weer geschiedenis zijn geworden. Wij

staan er vóór en denken over wat komen gaat. Ik herinner mij plotseling een afbeelding van een beeldhouwwerk van Rodin, de Franse beeldhouwer. Een arbeider, zittende op een rotsblok. Steunpunt is dus de aarde. Zijn grote hand steunt het hoofd, dat in diep nadenken wegstaart. Het beeld is "De Denker" genoemd. Alle in deze mens verenigde energie, een energie die alles voortbrengt, stijgt langs de zware armen, langs de brede rug, omhoog, naar het hoofd, dat denken moet. Daadkracht en denkkraft, dat is het waaraan onze klasse, waaraan de mensheid zo een grote behoefte heeft. Want alleen GEDACHTE en DAAD kunnen onze klasse in staat stellen haar taak aan te vatten en te voltooien. De taak, het scheppen van een nieuwe maatschappelijke orde, beheerst door de arbeiders zelf, die ook de dragers van het maatschappelijke leven zijn. Langzaam gaat dit alles, maar ieder jaar kan een bijdrage worden geleverd aan deze nieuwe bevrijding. Laten wij ons daarom voor nemen, ons inzicht te scherpen en door de daad bij te dragen, ook in dit nieuwe jaar, aan de grote strijd voor een nieuwe maatschappelijke opgang.

o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o

WAT IS EEN ARBEIDER ??

Zie, daar loopt hij, recht voor me uit op ongeveer tien pas afstand, een arbeider. Een stukje van een blauwe overall met zwarte vlekken van afgewerkte olie, steekt onder z'n overjas uit. Zonder twijfel een arbeider. Maar toch, hij zou de zoon kunnen zijn van een autohandelaar: hij is nog jong. Nee, dat is hij niet. Waarom niet? Dat zie je aan zijn pet en zijn overjas. Een zoon van een autohandelaar heeft andere kleren. Deze man heeft een zeer geringe welstand.

Maar gestel! Degelijke goeie kleren en een overall met vlekken, dus de zoon van een... zou je dat nu een arbeider kunnen noemen? De kwestie wordt ingewikkeld.

Kijk daar zijn ze het asphalt aan het opbreken. Ja natuurlijk dat zijn arbeiders, daar behoef je geen ogenblik aan te twifelen en geen mens zal het tegenspreken. Maar zit 'm dan de moeilijkheid om in het algemeen te bepalen wat een arbeider is.

Hier is een winkel, van een drogist, natuurlijk een winkel, en daar verder bij de andere hoek nog een, een apotheek, ook een....., om de dooie dood niet. Die apotheker en zelfs zijn bediende zouden je verontwaardigd aankijken als je hun apotheek een winkel zou noemen. En dat grote geval daar "Vroom en Dreesman", ook 'n winkel. Pardon zegt de directeur, een warenhuis. Het is toch alleen maar groter dan een winkel. Die lui zijn met een garen en bandwinkel begonnen. Nu heb ik wel eens gelezen: een andere kwantiteit een andere kwaliteit. Ja dat klopt hier. Dat was filosofie. Gut, wat is die filosofie toch eigenlijk gewoon. En dan ben ik ook filosoof. Een doodgewone filosoof. Niet waar? Ik heb toch op mijn eigen wordt, althans wezenlijk anders kan worden. Ja dat is wel voorzichtig om er dat laatste aan toe te voegen.

Zo moeilijk was de ontdekking niet. Ze hebben jandorie toch andere namen ook. En hoe gemakkelijk en vanzelfsprekend het ook is, ik geloof eigenlijk toch niet, dat ik dat van die kwantiteit en die kwaliteit zo maar op m'n eigen houtje ontdekt zou hebben. Nee, je kan honderdmaal zien, dat iets in aantal, omvang of gewicht toeneemt en daardoor verandert, zonder daaruit de algemene regel te trekken oftewel te abstraheren, dat een andere kwantiteit een andere kwaliteit kan betekenen.

Dus, dan zou ik toch geen filosoof zijn, niet eens een gewone. Jammer! Maar waar maak ik me eigenlijk druk over? Of liever, waar maken die lui op de Radio-Olympus zich druk over? Dat ging daar tamelijk heet van de naald over: Wat is een arbeider?

En die apotheker met zijn winkel, pardon zijn apotheek, was ook al gepikeerd. Nou ja, dat is ook geen wonder. Je haalt die man zijn hele professie naar beneden met je "winkel". En dan, in een winkel wordt nooit zoveel winst gemaakt. Winkelwinst is zo iets van 20 tot 30%. Apothekerswinst? Goeie genade. Het is z'n stand en z'n inkomen. Dat laatste moest ik maar liever verbinden, zo: zijn-stand-en-zijn-inkomen dat aangetast wordt met woord "winkel".

Maar die Olympianen? Daar ging het toch niet over stand en inkomen? Hier staat toch

zich van die taak gekwet. De pers van velerlei snakering heeft veel kolommen druks aan die herdenking gewijd, veel meer dan zij gewoon was te doen ten tijde van Heijermans leven, ten tijde van de eerste opvoeringen van diens meest bekend geworden stukken. Hem overkomt, wat zoveel klassestrijders ondergingen. Hoon tijdens het leven van de burgerlijke klassen en verering na de dood. Heilig verklaarde doden, zijn niet meer schadelijk.

Maar, al heeft de strijdende arbeidersklasse geen heiligen van node, toch is een herdenken van het verleden, ook in zijn grote figuren, ook voor

geen eigenbelang op het spel? Een filosoof twijfelt aan alles en al ben ik geen filosoof, ik streef er toch naar en twijfel vind ik een goede eigenschap in deze tijden van geloof. Ja zeker, geloof. Aan Hitlers, Stalins, Beels, Trumans etc. En daarom begin ik met te twijfelen.

Moet iemand in deze democratische tijden zich eigenlijk niet generen geen arbeider te zijn? Het zou er de schijn van hebben alsof hij niet zou werken, niet zou arbeiden. Zie, hier komt al een stukje eigenbelang in het gedrang. Het is zo duidelijk geworden, dat alles rust op productie en het is zo nodig dat er geproduceerd wordt. Om het nationaal-socialisme te overwinnen moest er geproduceerd en slechts die macht, die het meeste kan produceren, kon in de eerste en tweede wereldoorlog overwinnen en zal ook in de derde overwinnen. Ten minste daar zijn ze van overtuigd. Dat er dan nog slechts puinhopen en woestenijen over zullen blijven, daaraan willen ze liever niet denken.

Maar ik dwaal af. Ik moet naar de arbeid terug. De arbeid die nog nooit zo opgehield werd als in deze tijd.

Zou je nou toegeven, dat slechts die man van zoeven, die met zijn bevlekte overall en kale jas alleen maar een arbeider was, dan zou b.v. zo'n Garnt Stuiveling van de Olympus een niksnut en een luitaard schijnen. En voorwaar, is het niet even nuttig de arbeid in gedichten te verhogen als zelf de hand aan de ploeg te slaan? Alleen is het jammer, dat je met het eerste geen brood kunt bakken. Daarom is er tussen die eerste arbeid en die laatste toch eigenlijk wel een misters groot verschil, te groot om ze beide door één en hetzelfde woord te laten te vertegenwoordigen. En toch wil de schrijver en dichter Garnt Stuiveling ook arbeider zijn, in naam altijd. Niet in werkelijkheid, dat zou hij beslist een achteruitgang vinden. Een ook de directeur van een fabriek en de bedrijfsleider en de boekhouder; allen vinden dat ze arbeid verrichten dus arbeider zijn, maar ook allen zouden het een achteruitgang vinden als ze het werkelijk werden.

Daar schijnt iets achter te steken bij die socialisterige, arbeidersachtige intellectuelen, die zo graag arbeider willen zijn en het toch ook weer niet willen zijn. Ze zijn blind geworden, of liever, ze doen alsof. Ze weten niet meer wat een arbeider is en leggen een voorkeur aan de dag om op de grens te gaan staan, twijfelachtige gevallen op te noemen en dan kan je er natuurlijk niet uitkomen. Zo weet iemand, die in een regenboog tussen het groen en het geel gaat staan (waar deze kleuren in elkaar overgaan), niet meer wat groen en geel is.

Om een definitie van iets te geven moet men niet op een vage grens van iets gaan staan maar er midden in. In het dagelijks leven weet men blijkens goed wat een arbeider is. Daar spreekt men van textiel-arbeiders en arbeiders van de zware industrie. In de krant leest men "arbeider door een drijfrem gegrepen" of "arbeider van steiger gevallen" en niemand zal zich een verkeerde voorstelling maken. Boekhouders en dichters vallen ook niet van steigers. Maar goed, hoe definieer ik dan? Wel, dat heb ik van Jozef Dietzgen geleerd. Als Jozef Dietzgen zich de vraag voorlegt wat of filosofie is, dan gaat hij niet in zijn hoofd naar een gewilde verklaring zoeken maar onderwerpt aan zijn onderzoek alles wat zich als zodanig aandient, d.w.z. alles wat er aanspraak op zou kunnen maken. Welnu dat doe ik met mijn winkel en mijn arbeider. Ik begin dus met te zeggen, dat een winkel is, een plaats waar men iets verkoopt, doch hieronder valt ook een stalletje, de markt, een warenhuis, en aangezien men deze dingen zo duidelijk onderscheidt, dat er heel andere namen voor zijn, is mijn definitie nog gebrekkelig. Daarom een beperking er aan toegevoegd. Een winkel is een besloten ruimte ingericht voor verkoop aan het publiek. Doch dit is nog onvolledig, want daar kan je nog allerlei onder vatten dat toch geen winkel is. Ik ga dus verder. Een winkel is een besloten ruimte gevestigd in de onderste etage van een huis en ingericht voor verkoop aan het publiek. Zo begint het aardig te kloppen.

EN NU DE ARBEIDER. We hebben gehoord op de Olympus dat "feitelijk" iedereen die werk verricht arbeider is. Doch zo verschillende personen als winkelier, doctor, stratenmaker, boekhouder onder één naam te vatten zou tot spraakverwarring leiden. Veronderstel de rechter vraagt: "beroep?" en de docter zou antwoorden: "arbeider." Nee, nee, we steken de kop niet in het zand en gaan met open oog op de Dageraadbrug te Amsterdam staan, zo tegen zes uur. Daar komen ze bij duizenden voorbij, ARBEIDERS. Een arbeider is iemand die met de handen arbeid verricht. Nu zijn we heel wat dichterbij onze vriend komen te staan. Maar die zoon van de autohandelaar verricht ook handenarbeid en is toch geen ar-

ons allen, uitgebuiten over de gehele wereld, maar ook in het bijzonder voor de arbeiders in Europa, of laten wij ons bepalen tot Nederland, een uitermate somber jaar. Zware lasten worden ons steeds meer opgelegd. De oorlogsdreigingen nemen toe. Arbeidersorganisaties uit het verleden bewijzen niet alleen hun onbruikbaarheid voor de strijd tegen dit alles, maar zij zijn geleidelijk overgegaan tot instrumenten der uitbuiters tot het beheersen van onze klasse. Zij bevorderen de afhankelijkheid onzer klasse.

Het nieuwe jaar ligt voor ons. EENS zal het OOK weer geschiedenis zijn geworden. Wij

en niet uit "Geerten".

Weer leven wij in een tijdperk dat alle lasten schuift op de arbeiders.

Waar zijn de Geerten; die de liefdadigheid weghonen; die de werkgevers en de staatsleiders brutaalweg in het gezicht slingeren, wat gezegd moet worden; die fier zijn op hun vrijheid en hun persoonlijkheid?

béider.... Welnu, een arbeider is iemand die handenarbeid verricht in anderer dienst. Nu kijkt b.v. de huisknecht nog wat verontwaardigd. Dus daarom: een arbeider is iemand die in anderer dienst met de handen arbeid verricht tot het bevorderen van het maken van winst.

Het gaat hier niet zo zeer om de precisie van de definitie dan om de methode. Zij die een definitie opstellen zonder enige methode, worden geleid door hun voorkeur of afkeur. Daar in deze tijden overduidelijk is gaan blijken, hoe de arbeid alleen de bron is van alle rijkdom, d.w.z. de werkelijke arbeid waar de handen aan te pas moeten komen, en dat deze arbeid uitgebuit wordt, dat uit de opbrengst daarvan alle studenten, professoren, administrateurs en alles dat geen product aflevert, onderhouden moet worden is het het belang van de niet-arbeiders in het woord arbeider een betekenis te leggen die hun bevredigt. Indien het toch zo is, dat uit de opbrengst van de handenarbeid alles onderhouden wordt, dan volgt daar een geheel andere rechtsverhouding uit. Een ommekeer in alle verhoudingen. Zoals de werkbijen bepalen hoeveel koninginnen er zullen zijn, zal bij een toename van de macht der arbeiders ook de idee opkomen om te bepalen hoeveel technici, administrateurs, leiders enz. er zullen zijn en hoe hun positie zich in het algemeen zal verhouden. Dus bij WERKELIJKE democratie. De definitie klaar uitspreken, brengt de wanfoestand aan het licht, dat de massa's, die alles voortbrengen, rechteloos zijn met betrekking tot het product van hun handen. De definitie is dus tevens een stellingname aan de zijde der arbeidersklasse. Het is een klassestellingname en wie daar niets voor voelt, die voor het beheer van de bovenlagen in de maatschappij is, schuwt de klare definitie en vooral de duidelijke wetenschappelijke methode om tot definities te komen. Hij ziet eenheid waar verscheurdheid is. Hij preekt vrede, waar uitbuiting, rechteloosheid, onderdrukking en geweld heersen. Daarom kiezen deze lieden een plaats op de grens tussen de kleuren van de regenboog.

Om een definitie van dag en nacht te geven gaat men toch niet in de schemer zitten nietwaar? Weten deze lieden niet, hoe alle begrippen slechts door vage grenzen gescheiden zijn? Een boom is geen heester, toch zijn er soorten, die zoveel van beide weg hebben, dat men ze moeilijk bepalen kan. Wil dat nu zeggen dat er geen bomen zijn, of moeten we daarom niet meer weten, of kunnen we zeggen wat bomen zijn? Wat daar op de Olympus aan de orde was, was het klasse- en het meerwaarde-vraagstuk, dit is de klassestrijd.

-00-

Noot van de redactie: De lezer begripe de zin van dit artikel goed. Het ligt in de bedoeling van de schrijver iemand van de strijd van de arbeidersklasse uit te sluiten, evenmin te bepalen dat anderen dan arbeiders in de kapitalistische zin van het woord, b.v. onderwijzers, verpleegsters enz., enz., geen maatschappelijk nuttige en noodzakelijke arbeid verrichten. Het gaat hier alleen om fraseologen, die aan de grens of buiten de grens van de arbeidersbeweging staan, een antwoord te geven op de vraag: die zij zo vaak stellen: "wat is een arbeider?". Maar inderdaad is het deze mensen vaak daarom te doen, te pogen één been in de arbeiderswereld te plaatsen, om het daarna verschrikt terug te trekken.

"O P H O O P V A N Z E G E N"

De Nederlandse letterkundige- en toneel wereld heeft dit jaar grote aandacht besteed aan de herdenking van Herman Heijermans. Ook de radio heeft zich van die taak gekweten. De pers van velerlei schakering heeft veel kolommen druks aan die herdenking gewijd, veel meer dan zij gewoon was te doen ten tijde van Heijermans leven, ten tijde van de eerste opvoeringen van diens meest bekend geworden stukken. Hem overkomt, wat zovele klassestrijders ondergingen. Hoon tijdens het leven van de burgerlijke klassen en verering na de dood. Heilig verklaarde doden, zijn niet meer schadelijk.

Maar, al heeft de strijdende arbeidersklasse geen heiligen van node, toch is een herdenken van het verleden, ook in zijn grote figuren, ook voor

geen eigenbelang op het spel? Een filosoof twijfelt aan alles en al ben ik geen filosoof, ik streef er toch naar en twijfel vind ik een goeie eigenschap in deze tijden van geloof. Ja zeker, geloof. Aan Hitlers, Stalins, Beels, Trumans etc. En daarom begin ik met te twijfelen. Moet iemand in deze democratische tijden zich eigenlijk niet generen geen arbeider te zijn? Het zou er de schijn van hebben alsof hij niet zou werken, niet zou arbeiden. Zie, ~~Maar het is een studie eigenbelang in het gedrag. Het is zo duidelijk geworden, dat alles~~

haar goed en vooral leerzaam. En om die reden kunnen wij grote waardering hebben voor het feit, dat het Nederlands Volkstoneel een serie van voorstellingen bracht, waarin ook het spel van de zee "Op Hoop van Zegen" een ruime plaats kreeg. Het ligt minder op onze weg in een beschouwing te treden, over het spel dat werd geleverd. Wel willen wij zeggen, dat het stuk naar onze mening in het algemeen buitengewoon goed wordt gebracht, al moet meer aandacht worden besteed aan de taal. Zij is enerzijds in een te beschaafd Nederlands gebracht, te weinig passend in het vissersmilieu, waaraan toch de schrijver van het stuk zo grote aandacht heeft besteed. Anderzijds, het zij hier natuurlijk zonder enige bijbedoeling gezegd, klinkt toch bij sommigen van de spelers, een ietwat joods accent door, dat zij naar het ons voorkomt toch wel iets kunnen wegwerken. Maar deze enkele bemerkings verdwijnen in onze herinnering, wanneer wij bij het schrijven van dit artikel nog eens de uitnemende vertolking op ons laten inwerken.

Ook ten aanzien van het publiek moet ons een opmerking van het hart. Ons kwam dit in het algemeen wel sympathiek voor, maar toch..... Wat heeft het voor zin door zwaar applaus na elk bedrijf, het geheel uiteen te scheuren? Het kan slechts worden gezien, als een in dit kader ongepaste poging, om de spelers in het middelpunt van de belangstelling te plaatsen, waar die belangstelling in de eerste plaats voor het stuk, een klassiestuk, gevraagd wordt; voor de inhoud van het stuk.

En hier raken wij tegelijkertijd een onderwerp aan, dat onze diepere beschouwing eist.

TOEN EENMAAL "Op Hoop van Zegen" de belangstelling van het "grote publiek" was gaan trekken, is men begonnen een soort van "heilige" te maken van Kniertje, een heiligverklaring die zich weefde rond de figuur van Mw de Boer-van Rijk, die zolang deze rol heeft gespeeld. De burgerlijke instelling van het toneelbezoekend publiek was daarvan voor het grootste deel de oorzaak, terwijl de toneelleiding daaruit foutieve consequenties heeft getrokken. "Op Hoop van Zegen" werd het stuk van "Kniertje." en dat WAS fout en IS fout !!

Want, reeds maakten wij de opmerking, "het stuk is een klasse-stuk". De robuuste, door alles en alles heen, harde, ondernemer symboliseert het gewetenloze kapitalisme. Allen die binnen dat milieu leven, de liefdadige echtgenote de ethische, menselijke, sentimentele dochter, de met lijf en ziel verkochte dienaar, boekhouder, konnen, wanneer het er op aan komt, precies de consequenties van hun stut en steun voor de uitbuiting. Aan de andere zijde leven de uitgebuitenen. Geert is de figuur, die de jonge opstandigheid vertegenwoordigt, ~~temidden van hen die uit geloofs- en onderworpenheid, of traditie, uit deemoed of angst, zo lang en zo sterk geketend bleven aan stelsel en wet.~~ Denk bij dit laatste, aan de niet geziene schout en zijn veldwachters. Barend is de wijfelaar, die naar onze smaak in deze opvoering toch teveel de indruk maakte van een halve idioot. En dan komt daar nog bij de arbeider-dronkaard, die weet wat gebeuren gaat en die, als nuchter mens een kracht in deze situatie had kunnen zijn, maar nu door deze omstandigheid niet mee kan tellen.

Wanneer wij het stuk zo zien, dan kan het niet anders, of we halen niet één figuur naar voren, maar we zien het als geheel. Dan krijgen allen, ook Geert, de plaats die hun toekomen. Dan is er geen reden tot heilig verklaren van Kniertje, maar dan is zij alleen de tragische figuur, volgens de opvattingen van Heijermans van destijds, van de onderworpenheid en ellende ener verdwijnende generatie.

Maar zo heeft ook het publiek van nu dit stuk blijkbaar niet gezien. Dat is een les voor ons allen.

Dit publiek, voor zover het arbeiderspubliek is, bestaat uit "Kniertjes"

en niet uit "Geerten".

Weer leven wij in een tijdperk dat alle lasten schuift op de arbeiders.

Waar zijn de Geerten; die de liefdadigheid weghonen; die de werkgevers en de staatsleiders brutaalweg in het gezicht slingeren, wat gezegd moet worden; die fier zijn op hun vrijheid en hun persoonlijkheid?

Want dit vraagstuk legt Heijermans ons nog altijd voor.

0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0

SOCIALISME OF BARBARIJ.

Ter discussie overgenomen uit het gelijknamige Franse orgaan.

III

Het zijn inderdaad de leidende lagen der vakverenigingen en "arbeiders" partijen, die de macht nemend in deze landen na de eerste en tweede wereldoorlog, de kern zijn geweest waar omheen de nieuwende heersende lagen van technici, beheerders, militairen enz., zich hebben gekristalliseerd.

Bovendien zijn het de doeleinden van deze "arbeiders" beweging zelf (nationalisatie, planmatigheid en dergelijken) die door deze bureaucratie schijnen te zijn verwezenlijkt. Zij bieden trouwens de beste basis voor haar overheersing. En zo schijnt het meest in het oog springende resultaat van een eeuw economische ontwikkeling en van de arbeidersbeweging, het volgende te zijn.

Enerzijds vervormden zich de vakverenigingen en politieke partijen, die de arbeidersbeweging voor haar bevrijding schiep, geleidelijk in werktuigen tot mystificatie (misleiding). Zij scheiden lagen af, die omhoog kwamen op de rug van het proletariaat, om het vraagstuk van hun eigen bevrijding op te lossen. Dit geschiedde, doordat zij zich integreerden (onafscheidelijk verbonden) met het kapitalistisch regime, of door eigen in bezitneming van de macht voor te bereiden en te verwezenlijken.

Anderzijds zijn een reeks van maatregelen en programonderdelen, die vroeger als progressief of radicaal-revolutionair werden beschouwd, doorgevoerd.

Wij denken aan: agrarische (landbouw) hervormingen, nationalisatie van industrie, het monopolie (alleenhandel) van de buitenlandse handel, de internationale economische coördinatie (rangschikking-ordening). Meestal vond dit plaats door actie van de arbeidersbureaucratie. Soms ook door het kapitalisme zelf in de loop van zijn ontwikkeling. Maar het had steeds geen ander resultaat voor de werkende massa, dan een intensiever, gecoördineerde en gerationaliseerde uitbuiting.

Dat wil zeggen, een stelselmatiger en afdoender organisatie van de uitbuiting, en daarnaast door deze toegenomen verslaving een verwarring zonder voorbeeld onder het proletariaat. Die verwarring betreft de vraagstukken van organisatie van het proletariaat, maar ook de kwestie van het karakter van de arbeidersmacht en het program van de socialistische revolutie.

Voor de wederopbouw van de revolutionaire beweging is het heden vooral nodig, de verwarring weg te nemen betreffende de meest essentiële problemen van de klassenstrijd. Want zij is het voornaamste struikelblok.

Het kapitalisme, d.w.z. het productiestelsel, gebaseerd, op een ver doorgevoerde ontwikkeling van de mechanisering, en op de uitbuiting van het proletariaat, heeft zich sedert het begin der 19e eeuw, tot ongeveer 1880

voorgedaan als een nationaal-kapitalisme, steunend op een nationale bourgeoisie. Deze bourgeoisie leefde en ontwikkelde zich in het ream van de vrije concurrentie. Deze concurrentie tussen de individuele kapitalisten is in dat tijdperk de ware motor van ontwikkeling der productiekrachten en van de maatschappij als geheel. De regeling van de productie geschiedt dan spontaan en blindelings door de markt. Maar het evenwicht tussen productie en consumptie is daardoor noodzakelijk TIJDELIJK evenwicht. Vóór en na zijn er periodes dat het evenwicht totaal afwezig is, periodes van economische crisis. Dit tijdperk wordt beheerst door de anarchie van de kapitalistische productie, die periodiek en regelmatig crises meebrengt. In die crises wordt een deel van de maatschappelijke rijkdommen vernietigd, zijn massa's arbeiders zonder werk en gaan de minst kapitalisten failliet. Onder de druk van de technische ontwikkeling, die steeds groter investeringen (kapitaalsbeleggingen) vereisen en tengevolge van uitschakeling van de zwakke kapitalisten door crises en concurrentie, concentreert het kapitaal zich al meer en meer. Al groter kapitalen, al groter legers van arbeiders worden geleid door een afnemend aantal patroons of kapitalistische maatschappijen.

Dit proces van concentratie der productiekrachten (van het kapitaal en van de arbeid) bereikt een eerste trap met de volkomen overheersing van elk der belangrijke takken van de productie door een kapitalistische monopolie. Het gaat gepaard met de fusie van het industriële kapitaal met het bankkapitaal tot het z.g. financiële kapitaal.

Toen het concurrentiekapitaal van de 19e eeuw verdween, om plaats te maken voor het monopolistische (financiële) kapitaal, liet het een volkomen vervormde wereld achter. De industriële productie, vroeger een te verwaarlozen factor, werd de voornaamste werkzaamheid en de bron van rijkdom der maatschappijen. Zij riep de honderdvoudige verschijning van grote steden in het leven. Daar hoopten zich al meer en meer de industriearbeiders op, die zich concentreerden in de steeds belangrijker wordende bedrijven. De overeenkomst van levensomstandigheden en arbeid, verwekte snel het bewustzijn van de eenheid van hun klasse. De productie en de internationale handel vertienvoudigde zich in enkele tientallen jaren. Nadat het de grote beschaafde naties stevig in haar greep had gekregen en georganiseerd, begon het kapitalisme aan de verovering van de wereld.

(wordt vervolgd)

Abonnees opgelet !!!

Het jaar is tensinde. Zolang de krant gestencild, in dit formaat éénmaal per 14 dagen verschijnt, is het abonnementsgeld bepaald op f.1.50 per half jaar.

Gaarne zien wij een dezer dagen Uw storting op onze postrekening 168797 tenname van Uitgeverij "De Vlam", Postbus 7046 Amsterdam-Zuid 2, tegemoet.

U zult begrijpen, dat dit bedrag uiteraard laag is gesteld. Indien het U dus mogelijk is, stort den iets extra voor:

"SPARTACUS OP DE VESUVIUS"

de administratie.-

ren van kniertje, maar dan is zij alleen de tragische figuur, volgens de opvattingen van Heijermans van destijds, van de onderworpenheid en ellende ener verdwijnende generatie.

Maar zo heeft ook het publiek van nu dit stuk blijkbaar niet gezien. Dat is een les voor ons allen.

Dit publiek, voor zover het arbeiderspubliek is, bestaat uit "kniertjes"